

evangeliskt oantastliga textord till dessa översinnliga och serafiska tongångar» (scil. Mariahymnernas)³⁶).

Det är beklagligt att icke heller Den svenska Tidegården — den äldste gåva som Svenska Kyrkan fått i detta århundrade — kunnat ge den saliga Jungfrun en plats åter. Icke så att vi skulle resa hennes altaren på nytt, men så att det kunde bli levande för oss som står i den svenska versionen av Gaude visceribus: (G. Ps. 124).

Giv oss den nåd o Herre blid
Att oss blir fruktsam denna högtid
Och här må var för sig
För din mildhet tacka dig
Med Maria evinnerlig.

Jan Redin.

Evangelisk gudstjänstsyn.

**Inledningsanförande vid Laurentius Petri Sällskapets årsmöte
i Söderköping 4 augusti 1946.**

När jag i dag förklarar Laurentius Petri Sällskapets sjätte årsmöte öppnat, vill jag uttala min stora glädje över att vi ibland oss se representanter för fyra av de fem kyrkor, som räknas till den nordiska kretsen. För första gången kunna vi hälsa en medlem av Norges kyrka välkommen. Vi äro sedan länge vana att se danskar och finländare hos oss, vi hälsa dem alla välkomna åter och motse förväntansfullt den dag, då också Islands kyrka är representerad här. Det är också tillbörligt att vi nu sända en tanke till Tysklands evangeliska kyrka, i sanning en kyrka under korset. Också där har tidebönen, så som vi övat den, sina trogna vänner. Så hälsar jag sällskapets medlemmar och trogna vänner till detta vårt årsmöte.

Jag ber att få inleda årsmötet med några ord om *en evangelisk gudstjänstsyn*.

I den teologiska debatten i vårt land har frågan om kyrkosynen sedan några år kommit att stå i centrum. Som konsekvens av denna

³⁶) S. Gabrielsson: Svenska Psalmbokens förnyelse. Prästmötesavhandling i Västerås 1937 s. 86 ff.

diskussion hava frågorna om bibelsynen och om synen på kyrkans ämbete anmält sig. Denna debatt pågår och inför dem har det praktiska kyrkolivets företrädare rätt att med stor förväntan begära klarhet. Inte minst frågan om bibelsynen har för dem och för deras gärning den allra största vikt. Allt för länge har en enbart historisk bibelsyn, som otvivelaktigt tillfört förkunnelsen stora värden, dock utgjort ett hinder för frimodigheten och slagkraften i den kyrkliga tjänsten.

Efter spörsmålen om kyrkan, ämbetet och bibeln anmäla sig andra frågor. Dit hör i första hand frågan om den evangeliska synen på gudstjänsten. Det är självklart att för prästen, organisten och menigheten är detta en grundväsentlig fråga som alltid borde vara aktuell, eftersom gudstjänsten måste förbli en väsentlig ytt-ring av det kristna livet och en exponent för den kristna tron och den kristna läran.

Kan man säga att vi äga en verklig gudstjänstsyn? Är det inte snarare så att redan vi präster nöjer oss med kunskap om gudstjänstens former och ordningar, en kunskap, som vi meddela våra konfirmander och vår församling. Detta är förvisso gott och nödvändigt. Okunnigheten i dessa frågor är långt ifrån skingrad. Men det är ej tillräckligt om vi under den ständiga nötningen med gudstjänstformerna söndag efter söndag, år efter år, årtionde efter årtionde skola undgå att hamna i ett rent mekaniskt utförande av riten. Denna fara hotar i lika mån prästen, kantorn och kören liksom församlingen.

Skola vi kunna bevara glädjen i gudstjänsten behöva vi komma fram till en sådan syn på gudstjänsten som vi känner vara be-tvingande och som låter oss se vad som sker i och genom gudstjänstens former och ordningar.

Det finnes otvivelaktigt en oreflekterad gudstjänstsyn. I bästa fall blir gudstjänsten ett högtidligt och efterlängtadt avbrott i vardagens arbete och ger lyftning åt livet och en smula helg över det grå vardagslivet. Vi kan gott unna oss detta och eftersträva en gudstjänst, som i rikt mått ger församlingen detta. Men i längden kan detta tillfredsställa varken församlingen eller gudstjänstens ansvariga ledare, ty gudstjänsten kommer då att stå närmast under underhållningens och vederkvickelsens synvinkel.

I andra fall betraktas gudstjänsten enbart som ett prästens och kantorn-organistens ämbetsåliggande, som de äro pliktiga att rituellt riktigt utföra och som församlingen, i den mån den är med-

veten om sina plikter inför Gud, mer eller mindre regelbundet be-
vistar såsom en söndaglig uppvaktning inför vår Herre, en upp-
vaktning, som han förvisso med välbehag ser.

Men detta ger oss ännu icke en verklig gudstjänstsyn.

Vill vi komma fram till en evangelisk gudstjänstsyn få vi lära
oss att göra allvar av evangeliet självt och betrakta det icke alle-
nast som en god och förträfflig lära i de ting, som röra vår fräls-
ning och eviga salighet, utan för att tala med Paulus som en
Guds kraft till frälsning. Evangelium är en verklig kraft, en dyna-
mis, som är verksam mitt ibland oss och som på ett avgörande
sätt förmår omskapa människorna i det fördolda. Evangelium för
oss över från den gamla tidsåldern, däri vi stå under vredens, syn-
dens och dödens fördärvsmakter, och in i den nya tidsåldern, som
Gud sände till världen i och genom Kristus, och som är frihet och
liv. Det är denna Guds kraft till frälsning, som uppenbaras i, och
som skall skapa gudstjänsten, icke några våra egna göranden.

Evangelium om Guds uppenbarelse i Jesus Kristus är ett kraft-
centrum, ett kraftfält av icke inomvärldsligt ursprung, men verk-
samt mitt i tiden. Detta kraftcentrum har av Gud själv knutits
vid ordet och sakramenten och därmed vid kyrkan, eftersom kyr-
kan är de heligas samfund, i vilket evangelium rätt förkunnas och
sakramenten rätt förvaltas, för att använda Augsburgiska bekän-
nelsens ord.

Där sakramenten och ordet rätt förvaltas där är alltså Guds
kraft i evangelium i verksamhet. Såsom hans eget ord inkarnera-
des, tog mandom i Jesus Kristus, så kommer han lika verkligt i
gudstjänstens ord och sakrament genom mänskliga redskap.

När Gud kom i världen i Kristi gestalt framställde Jesus av
Nazaret sitt program för sina lärjungar sålunda: Människosonen
har kommit, icke för att låta tjäna sig, utan för att tjäna (Matt.
20:28). När Gud i gudstjänsten kommer genom ord och sakrament,
så gör han det icke för att låta tjäna sig utan för att tjäna oss,
på det att vi skola tagas ut ur den gamla tidsåldern och försättas
i den älskades Sonens rike. Tillspetsat kunde jag säga att den
evangeliska gudstjänstsynen är den himmelska synen av huru Gud
själv kommer till oss för att tjäna oss till vår frälsning. Det är
den himmelska synen som uppfordrar den kristna församlingen
och den kristne till trohet.

Enligt denna syn på gudstjänsten blir Gud alltså subjekt och
vi objekt, icke tvärtom, vilket vi alltför ofta mena, då vi tolka
ordet gudstjänst, såsom vår tjänst åt Gud.

Det är visserligen människor, som äro evangeliets redskap. Guds evangelium tar ofullkomliga människor i besittning för att det skall hava sin gång i världen. Men de ofullkomliga redskapen få icke komma oss att förglömma, att Gud i sin outgrundliga godhet genom dem kommer till oss med evangeliets kraft. Där evangeliet är där kommer Gud på ett verkligt sätt till oss och handlar med oss i gudstjänsten.

Till de ofullkomliga redskapen som evangeliet tar i sitt bruk hör inte bara prästen utan också kantor, kör och församling. Om prästen kan brukas apostelns självkaraktäristik: Gud har betrott oss med försoningens ämbete. Detta beror av att det var Gud som i Kristus försonade världen med sig själv. Och såsom Gud då var i Kristus, så är nu Kristus i den kristne. »När Kristus är verksam i den kristne, så är det han och därmed Gud själv som kommer till människorna med frälsningens gåva», för att citera en nutida svensk exeget. Men detta att Kristus är i den kristne gäller ju var och en som i det heliga dopet har inlemmats i Kristi kropp. Det betyder också att han insatts i evangeliets gudomliga kraftfält. Så blir alltså hela församlingen inte bara prästen, i viss mening meddelaktig i försoningens ämbete. Detta innebär ett högsta ansvar för församlingen och ett uppdrag som förvandlar menigheten från ett publikum, en åhörarskara, som passivt iakttar ett skådespel eller åhör en prestation från altare predikstol och orgelläktare. Hela församlingen är meddelaktig i att de frälsningens krafter, som äro bundna i evangelium bliva verksamma i tiden. Evangeliet levandegöres i mänskliga ord, i toner, i åtbörder. Den evangeliska gudstjänstsynen gör oss alla i Kristi församling till evangeliets tjänare och bärare och i och genom detta evangelium tjänar Gud oss till vår frälsning.

För den evangeliska gudstjänstsynen, såsom jag här skisserat den, rör det sig i gudstjänsten blott om Guds verk i tiden till vår frälsning och om ett Guds verk genom ofullkomliga svaga mänskliga redskap, som fyllas av evangeliets krafter. Av dem bli de själva delaktiga och göra därmed andra därav delaktiga.

För den evangeliska gudstjänstsynen blir själva gudstjänsten ett Guds svar på bedjarens rop:

Gud, kom till min räddning
Herre, skynda till min frälsning.

Arthur Adell.